

Vtorek, četrtek in soboto izhaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na dom

za vse leto 8 g. — k.
pol leta 4 " — "
četrt " 2 " 20 "

Po pošti:

za vse leto 10 g. — k.
pol leta 5 " — "
četrt " 2 " 60 "

Vredništvo in opravništvo je v koroški ulici hiš. št. 220.

SLOVENSKI NAROD.

Oznani

Za navadno tristopno vrsto se plačuje:
6 kr. če se tiska 1krat
5 " " " " 2krat
4 " " " " 3krat.
veče pismenke se plačujejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati kolek (štampelj) za 80 kr.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo

Ruska in Turška.

Med mnogimi nasledki nepričakovanega izida prusko-francoske vojne je morda za nas, če ne kot Slovence pa vsaj kot Slovane eden najvažnejših — ona sprememba, ki se je na vstoku (orientu) pripetila. Precej po tem, ko je Rusija na londonski konferenciji, kljub magjarskemu rožljanju s sabljo in angleškemu besedičenju, dosegla pravico v Črnem morji imeti floto — zaobrnila se je razmera med Rusijo in Turčijo. Sovražnici na življenje in smrt, sta si naenkrat začeli dvorjantiti in prijateljevati.

Francoska se je vila v domači vojski in blizu roba svojega lastnega groba, pač ni utegnila oči obrniti kaj dela in kam se okreta njen varovanec Turek. Tem bolj pa so osupneno gledali drugi varuhi bolnega moža, oni v Pešti, na Dunaji in v Londonu. Sosebno Magjarom se je videlo, da bi si najraje jezik odgrizli od srda na Prokeš-Ostena, ki kot avstrijsko-ogerski zastopnik v Carigradu „ni znal“ vpljiva svoje države ohraniti in približanje Turške k Rusiji zavirati. In brez dvojbe so bili tudi na Dunaji iznenadeni, ker tamošnji listi so molčali, ali pa samo rekrimirali čez svoje lastne političare in njih narejene „napake.“ Ali osupnen je bil tudi drugi svet, ker stvar je bila vendar na prvi videz zares nevarna, čudna in nerazumljiva. Zlasti Slovani ob Balkanu, dolgo let vajeni videti v Rusiji svojega edinega prijatelja in prihodnjega rešitelja, v Turku pa svojega dosmrtnega sovražnika, gledali so na prvi mah čudom, kaj ta preobračaj pomenja? Je-li Rusija svoj slavenski poklic izdala, hoče podpirati njih protivnika?

Vendar to čudenje ni dolgo trpelo. Ruski Ignatiev je menda podviral se zastopnikom in rodoljubom Srbije, Črnogore in Bulgarije stvar dovoljno pojasniti ter kmalu smo čitali v jugoslovanskih glasilih članke, ki so to stvar pretresajoči mirili svoje občinstvo s zagotovljenjem, da ta nova razmera ni proti, temuč na korist turškim Slovanom. Razlagali so to tako, da so dokazovali, da je Turška, uvidevši kako je njeni varuhi z vso maso tinte, katero so zanjo prolili, niso mogli oteti, morala na milost in nemilost udati se svoji protivnici, računajoč da z lepa doseže vsaj podolženje svojega bivanja, ker s silo ne more ničesa doseči. In previdna Rusija, še premalo pripravljena, hoče in mora koristiti, ki jih je dobila na londonski konferenciji, utrditi in izcerpiti, zato jej je moralo biti premirljivo stanje, katero jej je bila Turška ponuditi prisiljena, ugodno, in morala je računati tudi, da mirnim potem v tem času doseže več nego popred s krvavim bojem.

In ktere so koristili, ki jih je Rusija dobila na londonski konferenciji? Nekteri menijo (in tudi v tem listu je bilo enkrat to trjeno), da vsled izkustva, kako slabo se je obnesla in Francozom malo koristila v zadnji vojski francoska flota, da pridobitev ruska ni dosti vredna, posebno ker bregove branijo „torpedi“, kakor so Nemcem severonemško obalo branili v zadnji vojski.

A to ni pravilno. Stvar je tu ravno narobe. Trditi se more celo, da se brez mogočnega brodogradstva na Črnem morji Rus vzhodnjega pitanja še dotakniti ne sme.

Naloga brodogradstva namreč ne obstoji samo v tem, da napada mesta in trdnjave. Dobro oborožena mesta so se brodogradstvu zmirom branila, ako so bila dobrim vojskovodjem izročena. Ruska mora mogočno brodogradstvo

Črnem morji imeti, da zabrani drugim flotam vanj priti, da obdrži komunikacijo med vsemi bregovi Črnega morja, ako bi se spustila v vojsko s Turško. Brez prostega gibanja na tem morji, Rus na boj s Turško niti misliti ne sme. Le pomislimo, da pot, ki po suhem iz Ruske k Donavi pelje, je ozek in strateško nevaran. Naj Ruska na suhem zoper Turško še tako srečno vojuje, naj predre čez Balkan, brez mogočnega brodogradstva je njeno levo krilo, njeni hrbet, cela vojska v največji nevarnosti. Kdo bi v takem slučaju branil Turški, da naenkrat na brodovih zavali med Balkanom in Donovo mogočno vojsko na suho, in levo rusko krilo ali celo hrbet sovražnika zagradi na najnevarnejšem kraju, da mu naenkrat razdere komunikacijo med Balkanom in Rusko? „Torpedi!“ poreče se zopet; atorpedi se dajo postavljati ob domačih bregovih, ne pa ob sovražnih. Rusi ob turških bregovih ne morejo nastaviti torpedov, ampak če po suhem čez Donavo in Balkan udarijo, lahko izveležejo iz vode tiste, ki bi jih Turki pogreznili, in takim načinom bi zamogli stopiti v neposredno dotiko s svojim (ruskim) brodogradstvom. Mogočno rusko brodogradstvo na Črnem morji je levo krilo tiste ruske vojske, ki bi šla po suhem nad Carigrad; ob enem bi donášala tej isti vojski iz Ruske živež, vojno gradivo in novih vojakov, ranjene pa bi domu vozila. V tem obstoji naloga črnomoškega ruskega brodogradstva in v tem tudi važnost tega, kar je Gorčakov na londonskih konferencajah dosegel. To se nam zdi mnogo in velevažno.

S takimi pripomočki — da ponavljamo — bode Ruska zdaj od Turške mirnim potem več dosegla, kakor popred krvavim bojem. Turška dobro sprevidi, v kakem položaji je zdaj naspram Ruski in ne bo svoji mogočni sosedu nič odrekla, ako bo ta pametno postopala in ne prenačil se. Kako različen je duh, ki zdaj veje v Carigradu, od tistega, ki je pred vladal! In izražanje tega duha je nova, posiljena razmera Turške z Rusijo.

Ako torej „N. fr. Presse“ v članku od 13. t. m. meni, da hoče Turčija poprijeti se nove ideje edinstva islama, ter da se je vrgla Rusiji v naročje, da bi časa za to delo dobila, nikakor ne moti to najskrajnejših namer Rusije, ker ravno islam v Evropi ni doma, temuč Turčija se mora umekniti v Azijo nazaj, kar je baš Rusiji in Slovanom prav, katerih bodočnost se prične stopiti s svobodnim vzhodom.

Dopisi.

Iz Planine 12. jul. [Izv. dop.] Eden mojih dopisov je tukajšnjega sodniškega pristava g. Dev-a jako razkačil, tako da bi bil mož v sveti svoji jezi kmalo prekoračil meje, pri katerih se začne navadna človeška olika in dostojnost. Kakor je pri ljudeh, ki stavijo pred svoje ime črke „c. kr.“ splošna navada klicati po žandarmeriji, policiji, beričih itd., ako si mu brezobzirno povedal resnico v obraz, ktera seveda kolje oči, tako je tudi ta mož hitro odprl kazenski zakonik, pregledovaje neusmiljeno rajdo sključenih paragrafov, da bi klical potem državno pravdnštvo v Celji na pomoč proti vredništvu „Slov. Naroda“ pa zastoj. Gospodine Dev, se vam li ne zdi smešno, da bi nas zaradi tega, ka ne molčimo, da se nam krivica godi, ka strogo zahtevamo izvrševanje došlih ukazov glede rabe slov. je-

zika, ka ne zamižimo, ko okrajni paša svojevoljno in nepostavno, a vendar nekaznovan žali svete pravice slovenskega naroda, — da bi nas zaradi tega še tirali pred sodnijo? Vi si drznite trditi, ka ne poznate postave niti ukaza, ki bi vas vezal posluževati se slov. jezika? Čudno. Ne poznate li drž. osnov. postav, na ktere ste celo prisegli? Vsaka zdrava pamet vidi jasno v teh, ka ima vsak državljan pravico zahtevati, kar tudi mi tirjamo. Vam li niso znani potem še došli strogi ukazi? Čitajte jih še enkrat, potlej pa sodite. Morebiti se nanašate na ravnokar iz Gradca došlo famozno rešitev na zahtevanja vrlih županij? Bogme, mi ne bomo iskali v Gradcu svojih pravic, tam jih tudi ne najdemo, hodili bomo skrajno pot, ako ima Avstrija sploh še kaj pravice za nas. O tej famozni rešitvi spregovorili bi že denes, a odložimo to na prihodnje, ko nam dojde drugi, ravno nasprotni odlok druge oblasti.

Že star pregovor pravi, kjer se volk valja, dlako pusti. Tako je tudi z našim g. Ogrincem; kjer on opleta svojim starim cofom, tam se zna sled birokratične samovolje, on sedi tudi v okrajnem šolskem svetu in sicer na prvem stolu. Dasiravno edina duša, ki v celem šolskem svetu gori za jezik pruskih junckerjev, vendar ta človek oponira večini. Že v prvi seji je sklenil tukajšnji okrajni šolski svet, da je uradni jezik njegov izključljivo le slovenski, vse se mora obravnavati le v tem jeziku. A mislite, da se naš paša po tem sklepu ravna? Nič menj nego to. Kot prvosednik pošilja udom okraj. šolsk. sveta nemške dopise, nemška vabila; uraduje se nemški in slovenskim ulogam daje se nemški odlok. Mislim, ka tudi v Turčiji, kjer je kruto barbarstvo, peklenska samovolja in paševanje v originalu na dnevnem redu, ne nahaja se tako teptanje ljudskih pravic, tako zasmehovanje raznih zahtev. Kolikrat smo že pisarili o tem okrajnem paši, kolikrat smo že razkrivali njegove nepostavnosti, a vlada se še zveni za to ne, ona je slepa in gluha, dasitudi ima v rokah dokaze, še dandenes pusti sedeti na glavarskem stolu moža, ki zakona ne izpolnjuje, kakor da bi se ironično velelo slovenskemu narodu: tebe ne vzamemo v poštev, za te so legalne naredbe le na papirji, za tvoje želje, zahteve in pravice smo slepi in nemi, tebe imamo le za to, da davek plačuješ in da prelivaš svojo kri v boji „der brüder gegen brüder.“

Iz Šenčurske okolice, pri Kranji. [Izv. dop.] (Šenčurska pošta in okrajni glavar Derbič.) Tudi v Šenčurji pri Kranji so ustanovili poštno postajo za pisma in časnike. Na vse pretege se je trudil okrajni glavar v Kranji, da bi naklonil službo poštnega ekspeditorja svojemu ljubčku, Janezu Maselnu, po domače Koncu, doslužnemu županu Šenčurske občine, ki je vsedni svojega županstva bil tako pripravno orodje v roki svojega nemškutarskega principala; pa je že tako da časih tudi mogotcem kaka reč izpodleti. Da bi svojega ljubčka v irhastih hlačah spravil na površje in ga posadil na razpisani stol poštne ekspeditorja odreče Lovru Šenku pravno-politiško spričevalo, ktero je potreboval in ga zato za-nj prosil in ga v svoji birokratiški jezi zapodi iz pisalnice svoje, pokazavši mu, kje je zidar iz nje izhod napravil. Počrnil je potem, kakor smo pozvedeli, tega tihega in poštenega Slovence pri poštni direkciji za rogljatega, tedaj nesposobnega za poštno poslovanje, nasprot pa Janeza Maselna v zvezde kovavši za edino pripravnega priporočal; in kdo bi verjel, kdo bi si le misliti mogel: Derbiš paša ostane s svojim nem-

škutarskim kandidatom na cedilu in Lovro Šenk, kterega je spodrival, dobi službo poštnega ekspeditorja. O jej! ves trud je bil zastoj in Derbiču ni ostalo drugega kot britek spomin na njegovo sirovost če se ravno inteligenciji prišteva; kajti čestiti čitatelji vedeli bodo dobro presoditi, kdo je bolj rogljat, ali tihi, krotki in ves pošteti Lovro Šenk, ki v svoji službeni zadevi dojde prositi svojo višo gosposko za pravno-politiško pričevalo, kterega odreči gosposka nobene pravice nima, ali pa okrajni glavar, ki človeka v takih okolščinah tako po pasje iz pisalnice zapodi. Kedaj je ta stari birokrat, ki v vsaki priliki poštene Slovence pesti ter je na zid pritiska, že zaslužil, da bi mu visoka vlada zagodla odhodnico najhitrejšega koraka, ter ga potisnila v zasluženi počitek, pa ga le boža in še zredi časti. Kako dolgo še!! —

Iz Krke (na dolenjem Kranjskem) 11. julija. [Izv. dop.] Naj tudi jaz en par besed izpregovorim o §. 19. kako se pri nas spoštuje. Te dni sem videl tožbo po slovensko pisano in c. k. okrajni sodnji uloženo. Izpisana je prisega. Pa kako se mora vsak začuditi, ki zagleda nemški odpis na slovensko tožbo. Nihče ne ugane zakaj se nekteri gg. c. k. uradniki tako boje slovensko pisati, kakor zlodej sv. križa. Saj so vsi gospodje zmožni slovensko pisati? Kako bi bilo pa lahko nam vsem kmetom, ko bi bili vsi uradniki tako iskreni Slovenci, kakor so gospod Levičnik, c. k. uradnik pri tukajšnji sodnji; hvala njim. Pri nas na Krki razum gospodov duhovnih in g. učitelja nihče nemški ne ume. Zares nekteri so, ki se obnašajo kakor bi bili sredi mogočnega „tajčlanda“, pa nesi jim nemško pismo brat, in videl boš da ti ne bosta dva enako povedala, ne boš ti vedel, kateri ima prav, Peter ali Pavel.

En kmet.

Politični razgled.

V delegaciji državnega zbora je na redu posvetovanja proračun za vojsko. Med debato je izjavil vojni minister Kuhn, da more zdaj postaviti 650.000 vojakov na bojno polje. Beust je priporočal sprejetje vladnega proračuna, rekši da Avstrija sicer želi miru, da pa mora pripravljena biti, ako do vojne pride, ker ne sme nobenega boja več izgubiti. Vojni minister je dokazoval da je potreba ustanoviti še eden (trinajsti) regiment artilerije. Ta predlog je padel z 26 proti 25 glasovi, a drug predlog (ustanoviti 13 kadr pri 13 baterijah z 89.991 gld.) je bil sprejet. V daljni debati je bilo za konjike dovoljeno 3 1/3 milijon več nego je ustavovorni odbor predložil. Proračunski odbor je namreč nasvetoval v redni izdavi vojnega budžeta (83.152.543 gld.) izbrisati vkup 7.040.524 gld. in v izredni potrebi (16.072.129 gld.) izbrisati 7.754.057 gld. torej vsega vkup 14.794.581 gld.

Graški konservativni listi pozivljajo svoje prvrženike naj ne obiskujejo več liberalnih shodov, ker so tam v nevarnosti biti insultirani. V Mürzušlagu je bil nek kaplan v vodo vržen.

Iz Prage se nemškim listom poroča, da bodo česki deklaranti zadnjo besedo govorili ko se delegacije končajo. Ako bode Hohenwart njih pogoje sprejeti „mogel“, bode česki dež. zbor v avgustu odprt.

O tem, kakó zdanji ministri pri vsaki priliki govoré, pakako delajo piše „Moravska Orlice“: Dozdaj se ni za Moravane nič storilo. Grof Hohenwart kot načelnik policije Morave ni rešil pruskih agentov, ki delajo za pruskega kralja; gr. Hohenwart ni po Giskri postavljenim c. kr. uradnikom niti lasu skrivil. Minister Habietinek imenuje pri nas uradnike, ki ni slova slovanski ne znajo. Minister Schäffle nam je dal prava našega jezika na pošti, a moramo se stoprv ruvati za en česki receptis. Minister finančni Holzgethan menda niti ne ve, da velika večina naših finančnih uradnikov še ne sanja o českem jeziku. Naše razmere se v ničem ne ločijo od onih ob Giskri. Lepe so Hohenwartove besede, ali resničnost jim je protivna. Torej je na Moravskem vse kar pri nas.

Dobro prijateljstvo med magjarskimi in nemškimi listi se je zadnje dni malo porušilo. Ob priliki žalostnega konca državnega zbora magjarski listi niso dosti spoštljivo govorili o tem zbirališču in zato jih „N. fr. Pr.“ ljuto ozmerja, „da jemlje Čehe, Poljake in Slovence v varstvo.“

Pruske vladne novine izrekajo, da jim razvitek in utrjenje Francoske ne dela skrbi, ker upajo, da bode tudi nemško cesarstvo napredovalo.

Vladni francoski krogi so s stanjem na Francoskem baje jako zadovoljni. Vlada ima v narodnem zboru 500 glasov in se ne boji razdvojev med večino in seboj. — Gambetta je pisal republikanskim odborom v Bordeaux in Gironde pismo, v katerem svoje in vseh republikancev veselje nad izidom poslednjih volitev ter upanje izreka, da se bode republika na Francoskem, kot edina vladavina, ki more dežele oteti in povzdigniti, ohranila in ukrepila.

Med tem ko je lani ob tem času (13. jul.) francoski poslanec Benedeti v Emsu baje surovo obnašal se proti pruskemu kralju Vilhelmu in tako krvavo vojno uzročil, molči zdaj vsa diplomacija. Pruski kralj, zdaj cesar, je zopet v Emsu a videti je, da je povsod položaj na mir obrnen. Edino v jugu, v Carigradu nemajo miru in čuti je celo, da Beustu in Magjarom ni po godi tamošnji naš zastopnik Prokeš-Osten, ter bode moral enemu Magjaru, Szecsenu ali Kalay-u prostor narediti. —

Iz Rima so nekteri nemški listi dobili vest, da je papež nevarno zbolel. A precej drug dan oporeka oficijelni telegrafski zavod to peročilo in trdi, da je papeževo zdravje izvrstno.

V državi svobode, v severni Ameriki, se je unel boj med protestanti in katoliki. V New-york-u je bila vlada prepovedala protestantovsko procesijo, da bi tako zabranila katoličanom demonstracije in nemire. Na ugovor protestantov je vzela potem svojo naredbo nazaj in 12. t. m. je bila protestantska procesija. Katoliki, najbrž se žaljene čuteči, so jo napadli in prišlo je do boja. Vojaki so streljali in ubili okoli 20 ljudi. Nemiri trajajo še dalje. Dvanajst regimentov stoji v orožji, ker se boje resnega punta.

Razne stvari.

* (Slovenski tabor.) Iz Celovca dobimo sledeči telegram: Naš tabor, ki bode 6. avgusta letos na zgorajjih Buhljah blizu železnocestne postaje Grafenstein je uradno dovoljen. Slava!

* („Novice“ o položji) Slovencev k ministerstvu Hohenwarthovemu tako-le pišejo: „Po poročilih, ki jih mi imamo, ne dvomimo, da tudi Slovenci dobimo svoj del. Da pa dozdaj še nič gotovega v rokah nimamo, to ni drugače, kakor pri Čehih in drugih, ki zdaj še tudi nič nimajo; le Poljaki so po razglasu včerajšnjega vladnega lista „Wien. Ztg.“ dobili pravico poljskemu in rusinskemu jeziku na juridičnem vseučilišču v Levovu. Zato je nepreudarjeno tisto kričanje nekterih, da „vsi drugi imajo kaj, mi Slovenci nič“. Mi pa smo tega prepričanja, da naši poslanci niso bili zastoj, to je, brez vspeha na Dunaji.“ Ker so „Nov.“ v oski dotiki z državnimi slov. poslanci, sklepamo iz te izjave, da nam je vendar nekaj obljubljeno. Ako je lahko očitanje „kričanje nekterih“ namerjeno na nas, t. j. na naše poslednje članke, moramo reči, da to „kričanje“ prav radi na-se vzamemo. Mi smo konstatirali, da dozdaj nismo nobenih dejanj videli, in to je istina. Če se pravi pravice, ki nam gredo zahtevati in tirjati — „kričati“ bomo še in še kričali in kričali.

* (Odpis zemljiškega davka za kranjsko deželo za leto 1869.) znaša po dopisu c. k. finančnega ministerstva deželni vladi 69.472 gl. 27 1/2 kr. Vsega za kranjsko deželo za 1869. leto predpisane zemljiškega davka je bilo 737.876 gld. 55 1/2 kr. Blizu 70.000 gld. se je tedaj odpisalo po milostnem dovoljenji cesarjevem, ki si ga je 1864. leta izprosil deželni zbor kranjski za deželo našo.

* (Na mariborski gimnaziji) je med 32 učenci 8. gimn. razreda pri maturi padlo jih 9, a 5 z odliko izšlo. 4 so padli v izpitu iz verozakona.

* (Kapljica za narodno-ravnopravno suš.) V državni tiskarni na Dunaji tiskani obrazci odpustnih listov ali „abšidov“ namreč se razpošiljajo dotičnim poveljništvom, ktera naj jih izpolnuje. „Mirabile dictu audituque“ je na njih slovenščini odločeno

Listek.

Slovenci pod Karlom Velikim in nasledniki iz njegove rodovine.

(Dalje.)

Crkvene razmere.

Že pred Karlom Velikim se je veliko za razširjanje krščanstva storilo; vendar je paganstvo še zmerom mnogo privrženikov, zlasti med plemenitniki imelo.

Po smrti Virgilijeve je bil Arno za solnogradskega škofa postavljen. Korotanija je že prej v verskih rečeh pod škofijsko stolico v Solnogradu spadala. L. 796 pa je Pipin, premagavši Avare, tudi severni del dolnje Panonije med Rabo in Dravo izročil Arnu, da bi tamošnje ljudstvo oskrbel z verskim ukom in božjo službo. L. 803 je cesar Karel sam v Solnograd prišel in omenjeno podaritev sinovo vpricho mnogih vernikov potrdil. Posvečeval je tedaj Arno mašnike in jih pošiljal v Slovenijo, t. j. Korotanijo in prej omenjeni del Panonije, ter jih izročal tamošnjim vojvodam in grofom, med kterimi je gori imenovani Ingo jako slovel po svoji modrosti in mu je bilo ljudstvo tako udano, da ako je komu nepopisan papir od njega poslan bil, le nikdo se ni upal njegovega ukaza zanemariti. Nekokrat je bil nekaj

posebno znamenitega napravil. Dal je pripraviti gostijo in na njo povabil kristjanov večidel kmetov in pagan-skih plemenitnikov. Kristjane je vzel k svoji mizi kjer so iz zlatih kozarcev vino pili; gospodo pa je pustil zunaj in jim kruha in mesa in priprosto posodo predstaviti velel. Ko so vprašali, zakaj z njimi tako ravna, jim je odgovoril, da kot nečisti pagani niso vredni družiti se s prerojenimi v svetem studencu, ampak zaslužijo, da zunaj biše kakor psi obedujejo. Vsled tega so se dali podučiti v krščanstvu in krstiti.

Ko je l. 797 škof Arno v Rim šel mu papež ni samo potrdil povikšano škofijo ampak jo tudi povzdignil za nadškofijo. Ko se je vrnil mu je ukazal cesar Karel, naj gre sam v Slovenijo krščanstvo širiti, in mu ob enem kot plačilo za njegov trud tretji del dohodkov vseh tistih krajev obljubil, ktere bi s svojim ukom krščanstvu pridobil. (Dümmler p. 21.) Arno se je tedaj sam podal v slovenske pokrajine in jih prehodil blagoslavlja cerkve, posvečevaje svečenike in podučevaje ljudstvo. Akoravno je videl da je tu dosti plodne zemlje za krščansko setvo, se je vendar njemu posel pretežaven in premuden zdel; zato je s cesarjevim dovoljenjem postavil in posvetil za te pokrajine — posebnega škofa, Teodorika po imenu, kterega sta on in

kraljevi namestnik Gerold izročila in priporočila domačim poglavarjem po vsej Korotaniji*) in po severnem delu dolnje Panonije.

Po smrti Teodorikovi je Adalram naslednik Arnov postavil Slovincem Otona za škofa in po njem je dobil to čast Ožbalt. Da so bili ti škofi podložni nadškofu solnogradskega se samo po sebi razumeva. Arnov naslednik je bil Luipram, in za njim je prišel na solnogradsko stolico Adalvin, izvoljen l. 858, kteri po smrti Ožbaltovi ni več imenoval posebnega škofa za Slovence ampak se je sam trudil to ljudstvo voditi v cerkvenih rečeh. —

Med tem. ko je luč krščanstva bolj severnim Slovincem od Solnograda prihajala so se za bolj južne kraje trudili oglejski patriarhi. O Pavlinu II., ki je bil za furlanskega vojvoda Erika patriarh v Ogleju, beremo da si je prizadeval razširjati krščanstvo po Korotaniji (dolnji) in po sosednjih deželah. (Ank. p. 350.)

Istra je bila že od nekda v duhovnih rečeh Ogleju podvržena. Patriarh Ursus pa je začel trditi da ima Oglej tudi do vse Korotanije pravico in se je

*) Da ni imel Korotanije samo od Drave, priča neki napis iz konca 8. stoletja, kteri priča da je on cerkev sv. Štefana sredi Zilske doline ustanovil. Dümmler 22.

prvo mesto. Da si je ta faktum le ogromna malenkost, nam je vendar po godu in želimo, da bi po tej kapljici pričele padati debelejšje in če dalje gosteje kaplje, ali „magari“ cela ploha naenkrat.

* (Razpisane službe) okrajnih zdravnikov na Štajerskem. Za slovensko Štajersko so razpisane tri, namreč: v Mariboru za okrajna glavarstva v Mariboru in Slovenjem Gradcu; na Ptui za okrajna glavarstva na Ptui in v Ljutomeru; v Celji za okrajna glavarstva v Celji in Brežci. Službe spadajo v IV. razred diét in donšajo letne plače 800 gld. s 4kratno petletno priklado po 100 gld. — Prosilci naj svoje prošnje z dokazom o „allfällige Kenntniss“ slovenskega jezika vložijo pri predsedništvu deželne namestnije v Gradcu. To je tedaj še vedno ravnopravnost „nach Möglichkeit“, kakoršno zahteva „bureaokratische Eigensinnigkeit“! Potem se nam pa še „kričanje“ očita.

* (Deželni odbor) je po odhodu dr. Samca izprazneno službo sekundarija v bolnišnici ljubljanski podelil dr. Rojcu.

* (Nova šola), v kateri se bodo izrejevale učiteljice ljudskih šol, se začne prihodnje šolsko leto v Ljubljani.

* (Realka v Gorici). Še vedno čakamo zastoj, da se preuravna realka v Gorici na narodni podlagi. O tej zadevi je dobil deželni odbor sledeči namestništveni dopis: „Ker niso imele dozdej zaželenega uspeha razprave zaradi založbe višjih stroškov, ki bi jih prizadelo razvrstitev goriške državne realke v paralelne, italijanske in slovenske razrede, pridržuje si gospod minister za bogočastje in uk, da opraviči vladno stališče o tej zadevi, kedar zopet predloži načrt postav o realkah v prihodnji sesiji deželnega zbora.“ Najlože in najbolj praktično, piše „Soča“, bi se ustreglo o tej zadevi obema narodnostima naše grofije, ako bi se ustanovila dva realna gimnazija, eden za Slovence in eden za Italijane. Potem bi bilo vsega prepira konec zastran učnega jezika.

* (Šolskih knjig) se je l. 1869 — po najnovjših razkazilih — v Avstriji prodalo in spečalo: v nemškem jeziku 951.007, v českem jeziku 505.766, v laškem jeziku 122.640, v poljskem jeziku 155.581, v hrvaškem jeziku 116.640, v slovenskem jeziku 65.564, v srbskem jeziku 36.170, v magjarskem jeziku 13.346, v rumunskem jeziku 12.409, v „crkvenoslavenskem“ jeziku 11.681, v hebrejskem jeziku 4.189 iztisov — in to samo iz dunajske založbe. Za Ogersko i. t. d. pa oskrbuje še posebe zalogo šolskih knjig Stavropigjanov zavod v Lvovu, kateri je spečal 37.876 iztisov. V teh navedenih številkah je mnogo povedanega. —

* (A. baron Coiz) je, kakor prejšnja leta tudi letos podaril več marljivim ljubljanskim gimn. dijakom Cigaletov (Volfv) nemško-slovenski slovar.

* (O razmerah goriških Slovencev)

piše Soča: „V predobrem spominu nam je obnašanje naših Italijanov v dež. zboru lanske leto, ko so poskusili, naš jezik odpraviti iz deželne hiše, ko so nam priznavali pravico, posluževati se slovenskega jezika v dež. zboru samo v teoriji, a v praksi nikakor ne. — Sploh nam hočejo pripoznati vsi naši nasprotniki naše pravice le zmerom v teoriji, kar je tako nespametno in poredno, kakor bi bilo dobro, če bi hoteli Slovenci davke plačevati le v teoriji. — Znano nam je nadalje, kako so Italijani tudi v deželnem odboru s krivico nadaljevali, ter zabranili dr. Lavriču slovensko uradovanje, na kar se je moral dr. Lavrič, kot pravi rodoljub in značajan mož odborništva odpovedati. — Deželni zbori so pred durmi, vriva se nam tedaj vprašanje: kaj bo z našim dež. zborom? — Kakor zvemo iz dobrega vira, hočejo Italijani še zmerom pri krivici ostati, ker so si pridobili mogočne pokrovitelje, to je namestnika samega, pa našega dež. glavarja, kateri nima nekda pravega razuma za narodna vprašanja in se le malo briga za enakopravnost, katero si je bil poprejšnji glavar, grof Pace, na svoj prapor zapisal. — Nu, da naravnost povemo, Italijani se nadajajo, da dosežejo v prihodnjem zasedanju to, kar niso mogli lani in to s pomočjo neke visoke osebe, ktera si išče pridobitvsa enega naših poslancev. — Okolšina je taka: Če nam Italijani le enega poslanca izneverijo, potem je naša reč zgubljena, kajti naš deželni zbor lahko sklepa, če je le 12 poslancev nazočih; Italijanov pa je 11 in če vjamejo še enega Slovence, imajo zadostno število, da nas lahko kontumacirajo. Dasiravno je na svetu vse mogoče, vendar tega ne moremo verjeti, da bi se našel v našem taboru izdajica, in to bi bil gotovo tisti naš poslanec, kateri bi se hotel vdati italijanskim naklepom. — Sicer pa je vse zastoj; naš narod je zbujen in se zaveda svojih pravic, da jih bode vedno bolj glasno tirjal in če jih letos ne dobi, jih bode gotovo k leti ali pozneje dobil. Glavarji, namestniki pridejo in odidejo, ravno tako nezvesti poslanci; a pravica je večna in narod, ki jo tirja in vedno tirja, ne propade. — To naj si zapomnijo naši Italijani. — Važna bode tedaj sesija dež. zbora goriškega. občno mnenje o tej sesiji pa je, da bode le kratka. — Ker delajo menda Italijani račun brez krčmarja, in ker se nečejo udati pravičnim zahtevam Slovencev, pride najbrže do tega, da zapustijo Slovenci dež. zbor s protestom in da ostanejo gospodje Italijani sami v nezadostnem številu. —

* (O Ljubljani) piše nek feljtonist nove „Presse“ tole: „Mnogo je v glavnem mestu (Beču) nemških napisov in posebno nemških imen, v Ljubljani pa prav malo. Razen po nekterih na trg prihajajočih kmetih in nekterih slov. bukvah v razgledalnih oknih se ne vidi nič o eksistenci velikega slovenskega — ali kakor se bode kmalu imenoval liburniškega — naroda. Da bi slovensko literaturo študiral, šel sem v knjigoprodajalnico. Ta literatira ne obstoji več samo

iz prestave nemškega abecednika za otroke; ona ima tudi nekoliko molitvenih bukev“ . . . itd. — Pač bi se tu strinja nemška temeljitost, kateri je baš ta feljtonist slavopevec, z nemško zločestjo.

* (Strašno!) Te dni je neka krčmarica v čicah pod Gorico svojega moža tako hudo udarila, da je obležal in vsled tega umrl. Nekde je lakomno zeno to tako hudo razkačilo, da je mož necemu gostu račun za nekoliko novcev zgrešil.

* (Domača statistika.) V goriško-goriščanski grofiji je 5 mest, 7 trgov in 462 vasi; ima je vsih skupaj 31.893, prebivalcev po zadnjem ljudskem popisu 204.076 in sicer 101.896 moških in 102.180 ženskih. Po veri se razvrstuje prebivalstvo tako-le: 203.614 rimskih in 13 vrških katoličanov, 4 neordinirani Grki, 5 neordinirani Armencev, 133 augsburških in 16 helveških protestantov, 11 raznih družih verovercev, 279 izraelitov (judov) in 1 neverec. — Moških je neozženjenih 61.982, oženjenih 35.825, vdovcev 4.023, in ločenih 6; ženskih pa neomoženih 57.765, omoženih 36.336, vdov 8.076 in ločenih 3. Slepcev je na Gorici 119, gluhonemih 206. — Duhovnikov je 554, uradnikov in sploh javnih c. služabnikov 1075, učiteljev 210, doktorov 649, pisateljev 4, umetnikov 43, pravdnikov (advokatov in koncipijentov) in notarjev 74, zdravnikov 37, ranocelnikov 12, babic 150, lekarničarjev 44, drugih zdravstvenih oseb 16. S kmetijstvom in gozdnarstvom se peča 18.210 lastnikov, 5.923 zakupnikov, 773 uradnikov, 45.288 stalnih poslov in 14.094 delavcev. — Lovcev in ribičev je skupaj 734. — Izmed rudarjev in plavžarjev (fužinarjev) je 1 lastnik, 2 zakupnika, 1 uradnik in 24 delavcev. — Drugi obrtniki se razdelje tako-le: Stavbine in umetnijske obrtnije opravlja 217 samostalnih podvzetnikov, 47 uradnikov, 1014 delavcev, z obrtni pa, pri katerih se izdelujejo rude, kamen in les, se peča 855 samostalnih podvzetnikov, 50 uradnikov, 2327 delavcev.

Za Tomšičev spominek:

Prenesek . . . 1183 gld. 70 kr.

V Kranji nabral g. dr. Poznik 28 gld.

20 kr. Darovali so:

Gosp. dr. Val. Prevec, odvetnik . . .	5	„	—
„ „ Albin Poznik, koncipijent . . .	5	„	—
„ M. Pirc, gimn. profesor . . .	2	„	—
„ M. Pirc, trgovec . . .	2	„	—
„ Franc, Omersa, trgovec . . .	2	„	—
„ Dragotin Šavnik, lekar . . .	2	„	—
„ Dragotin Florjan, posestnik . . .	2	„	—
„ Janez Reš, dekan . . .	2	„	—
„ Anton Mežnarc, duhoven . . .	1	„	—
„ Franc Tavčar . . .	1	„	—
„ Dragotin Pec, knjigovodja . . .	1	„	—
„ F. Sajovic, trgovec . . .	1	„	—
„ Eduard Pour, uradnik . . .	1	„	—
„ Josip Prosenec, odvet. solicitor . . .	1	„	—
Neimenovan komi . . .	—	„	20
Pri Pliberci nabral gosp. Janez Štiber 9 gld. darovali so:			
Gosp. Lovro Serajnik, dekan v Pliberci	2	gld.	— kr.
„ Edvard Martinak, c. k. pristav v Pliberci . . .	1	„	—
„ Jožef Leskovar, župnik v Švabeci . . .	1	„	—
„ Tomaž Kikel, župnik na Žudi . . .	1	„	—
„ Vekoslav Ledvinko, kanonik v Velikovu . . .	1	„	—
„ Jožef Fric, mestni kaplan v Pliberci . . .	1	„	—
„ Jožef Čare, kaplan v Š. Mihelu . . .	1	„	—
„ Janez Štiber, oskrbov. kaplan v Črni . . .	1	„	—
„ Franjo Perko, trgovec v Celovcu . . .	2	„	—
„ Gvidon Polak, knjigovodja . . .	1	„	—
„ Ivan Dolenc, inženir, Fünf kirchen, Bonyhád . . .	5	„	—
Skup . . .	1228	gld.	30 kr.

Dunajska borsa 14. julija.

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	59 fl 30 kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	69 „
Akcije narod. banke . . .	7 „ 70
Kreditne akcije . . .	286 „ 60
1860 drž. posojilo . . .	101 „ 20
London . . .	123 „ 40
Srebro . . .	120 „ 85
Napol. . .	9 „ 84

upiral na sinodalne sklepe še pred prihodom Longobardov v Italijo, kateri kažejo da so prej te krajine, ki se zdaj Korotanija imenujejo pod Oglej spadale; Arno pa se je sklicaval na odločbe papežev, ki so njegovo oblast nad Korotanijo bile potrdile. Ta prepir je Karel Veliki z ukazom od 14. junija 810 tako rešil, da je Dravo za mejo postavil in kar je bilo Korotanije pod Dravo, podvrget Ogleju, kar je pa bilo na severno stran, pustil pod oblastjo solnogradskega nadškofa. Koliko pa so oglejski patriarhi za pokristjanjenje njim odločenih krajev storili, nam ni sporočeno; le toliko vemo, da je Alkuin že l. 759 svojemu prijatelju Pavlinu v pismu živo priporočal naj bi se trudil za razširjanje krščanstva v sosednih deželah.

Gornja Panonija in vzhodna pokrajina ste spadali pod Pasovsko škofijo.

Za prežitek duhovstva je Karel v svojih deželah vpeljal desetino, katero so morali od vseh pridelkov odrajtovati. Ali že Saksonci so se krepko uprli tej desetini. Zato je Alkuin Arnu, predno se je ta v Slovenijo pridigovat podal, pisal, naj vse desetine ne zahteva, ampak le tretji del. Brž ko ne pa so si frankovski duhovniki prizadevali polno desetino vpeljati. Pa Slovenci so se ji ustavljali in še le solnogradskemu

škofu Gebhardu, ki je bil l. 1060 izvoljen, se je po sreči izšlo, polno desetino dognati. (Dümmler p. 24. Ank. p. 355.)

L. 807 se je na cerkvenem zboru v Solnogradu po kanonskih postavah določilo, da se imajo ti desetinski dohodki na 4 dele razdeliti: prvi del gre škofu, drugi duhovništvu, tretji ubogim in četrti se naj porabi za cerkvene stavbe.

Kedar so solnogradski škofi sami prišli v slovenske dežele pridigovat, je moralo ljudstvo davke spraviti kot povračilo za potne stroške. L. 864 pa je nehalo to odrajtovanje, ker je z neko podaritvijo zemljišč bilo nadomeščeno. (Dümmler p. 42.)

Razun teh dohodkov so solnogradski škofi in samostani v dar dobivali zemljišča s prebivalci vred, kateri so zdaj od njih davke plačevati morali sčasoma pa so celo posestniške pravice do njih izgubili. (Dümmler p. 24.) Kar so namreč prej slovenski knezi posestev imeli, in menda tudi kar je bilo zapuščene zemlje, je prišlo vse nemškemu kralju v last, ki jih je izprva po svojih ljudeh dal upravljati, potem pa jih je večidel razpodaril ali solnogradski crkvi in samostanom ali po udanim (nemškim) gospodom, kar je gotovo po uemčevanje slovenskih dežel jako pospeševalo.

(Konec prih.)

Izurjen koncipijent.

slavenskem jeziku popolnem zmožen, prejemlje se pod
dobrimi pogoji v službo.

Tražitelj naj se oglasi do 31. m. srpana t. l.
pri notarnu **Knez-u Slavoljubu** v Št. Lenartu na
slav. Goricah, bodi si ustmeno ali pismeno. (2)

Hiša na prodaj.

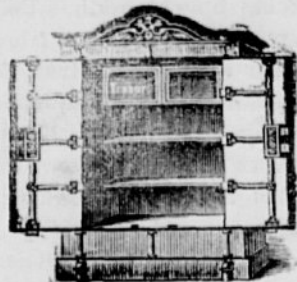
Hiša v Spodnji Šiški št. 62 nasproti cerkve, za
vsako kupčijo ali obrtnijo pripravna, se bode o sv.
Miheli v najem dala ali pa proti sposobnemu plačilu
prodala.

Kaj več o tej prodaji se zve pri hišnemu gospo-
darju v Spodnji Šiški

(2)

Francu Štrukeljnu.

Pri razstavi v Gradcu 1870. l. s zlato svetinjo nadarjena.

Prva štajarska c. kr. priv. tovarna (fabrika) ognja in vloma varnih

blagajnic (kas) za denar in pisma, miz za pisanje

Vincencij-a Kanduth-a v Gradci,

tovarna: Beethovenstrasse 21,

iporoča svoje iz najboljšega štajarskega blaga, s ključavnicami po posebnih patentih, in najsolidneje dovršene izdelke, za
ktere je porok, po jako znižani ceni.

Proti primernemu vplačilu na olajšanje p. n. občinstva tudi plačila na svôte.

Izključljiva prodaja pri

Anton Körösi,

železninar, Griesgasse Nr. 10, v Gradci.

Preselitev štacune.

Zaloga

umetno izdelanih tkanin in kraških vzorin za cerkvene oprave iz slavnoznane
umotvornice

Karla Gianija,

kteremu so pri lanskim mednarodni razstavi cerkvenih opráv v Rimu papež **Pij IX.** prvo zlato svetinjo in tudi
viteški križ reda sv. Silvestra podelili

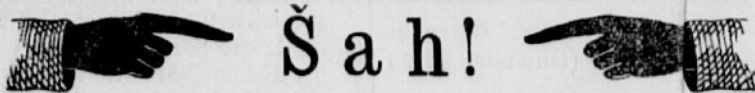
je v **Ljubljani** od sv. Jurja, zvezdnemu drevoredu nasproti, št. 32, pred nunsko cerkvijo.

Ob enem se čestitim kupovalcem, posebno visokočestiti duhovščini srčno zahvaljujem za dosedaj
skazovano zaupanje, ter se priporočam proseč, da bi mi tudi v prihodnje svoje zaupanje skazovali blagovolili.

Imenovane reči se pri meni dobivajo po fabriški ceni.

Z velicim spoštovanjem

L. Zelzer.

Š a h!

vsakoršni konkurenci daje moja naslednja velika zaloga blaga:

Nad 1000 zlatih prstanov od 3 gold. do 30 gold.

8 dvanaestork demantnih prstanov od 30 do 200 gold.

Veleveliko garnitur, zapéstniknov, broš, uhanov. do 180 gold. garnitura.

Moja velikanska zbirka zlatnine in srebrnine, kakoršna se lahko ne nahaja, je itak slavno
znana, pristaviti še moram, da imam za velečast. duhovščino tudi srebrne znotraj pozlačene pu-
šiče za obhajilo in ga go. zidarske podvzetnike tudi strelavoče v vsakoršni visokosti
in močno pozlačene, za kar je moja firma porok, v izobilji v zalogi. (2)

Ako bi se morebiti mnogim meni dobro hotečim
in pametne obraze kremžečim osebam zljubilo izreči
opombo: „Hm! to je vse sleparija“, je vsacemu slo-
bodno, se v moji štacuni prepričati; moj kupčijski
vodja oziroma vodja knjig bo vsacemu radovoljno na
službo. Čislane osebe bi morale vsaj vedeti, da kup-
čija, kakoršna je moja, dolgoletne sleparije ne zdrži,
ker iz skušnje vem, da so potem upniki kmalo brez-
upni.

Še en dokaz moje poštene kupčije naj navajam.
Dne 14. junija t. l. je bilo pri meni pregledanje vsega
mojega blaga pod osebnim vodstvom gosp. ravnatelja
c. kr. peneznega urada v Gradci, in kljub ogromni
zalogi, se ni našel niti en kos, kateri bi bil proti ce-
sarski odločbi od 26. majnika 1866.

Tudi drobljivo zlato in srebro ter starine
kupujem, če tudi ne za deželni muzej, pa vendar
za se.

Blagovoljni naklonjenosti se priporoča

August Thiel,

lastnik prve in največje zaloge biserov, zlata srebra. — Glayna zaloga
v Mariboru in podružnica v Ptuj od 8. t. m. počenši.

Rothschild & Comp.

Opernring, 21

Dunaj.

igralne družbe

z dobitki od

gold. 300.000, 250.000, 220.000,
200.000, 150.000, 140.000, 100.000,
70.000, 50.000, 25.000 itd.

na 20 c. k. avstrijskih srečk od l. 1864,

Kolekovan svôtin list velja gld. 8 kot prva svôta;

na 20 kralj. ogerskih državnih srečk,

Kolekovan svôtin list velja gld. 6 kot prva svôta;

na 20 ces. turških srečk,

Kolekovan svôtin list velja gld. 6 kot prva svôta;

na 40 vojvod. Braunschweig-skih srečk,

Kolekovan svôtin list velja gld. 5 kot prva svôta;

Za vse srečkanje veljaven

20ti delež na državne srečke od l. 1864

po 8 gld. eden — 9 po gld. 70 — 20 po gld. 150.

20ti delež na kraljevske ogerske srečke

po 7 gld. eden — 6 po gld. 40 — 20 po gld. 130.

20ti delež na petne srečk od leta 1839

po gld. 10 eden — 10 po gld. 95 — 20 po gld. 185.

Promesse za vsako srečkanje.

Naročila za c. k. borso

se proti gotovini ali primernemu naznanilu kar nar
nar bolje izvršujejo.

**Kupovanje in prodaja državnih pa-
pirov, srečk, bankinih, železniških
in obrtnijskih delnic.**

Načrti, pregledi in listine srečkanja zastonj.

Rothschild & Comp.

(15) **na Dunaji, Opernring 21.**

R. Mayr-jev

**vesoljni čaj zoper putiko
in za čiščenje krvi.**

Priznano izvrstno pomaga ta čaj zoper
putiko, protin in trganje, zoper kro-
nična spahnila na koži, odprte rane
itd. in je zaradi izvanrednih uspehov kakor
tudi zbog nizke cene vse enake predmete
daleč prekočil, tako da je v kratkem času
ne le na Štajarskem ampak tudi v sosednjih
deželah na posebno dobrem glasu.

R. Mayr-jev

balzam za ude mazati.

Hitro potolaži čisto jako hude proti-
naste, revmatične in nervozne bo-
lečine; za trganje v sklepkih in mišicah na-
vadno znano pod imeni: bol v križu, zvi-
nenje sklepnih kosti, trganje po
udih, bolečina v bedru, tresenje,
splošna slabost živcev, bromota, je
imenovani balzam kot mazilo poseben pripomo-
ček, ki se je že mnogokrat skazal in se ne
da dovolj ceniti.

Cena enega zavitka čaja z navodom je
80 kr. in 45 kr.; sklenica balzama za ude
mazati 60 kr. a. v. Manj nego en veliki
zavitek čaja ali 2 sklenici balzama
se po pošti ne pošilja.

Glavna zaloga in razpošiljatev za oba
predmeta pri **Richard-u Mayr-ji, lekarni-
čaru v Gleisdorf pri Gradcu.**

Zaloga za Maribor: J. W. König, le-
karničar v Tegetthof-ovih ulicah; Celje:
Baumbach-ova lekarnica; Gradec: Bratje
Oberranzmeyer Drogerie in J. Purgleit-
ner, lekarn. pri jelenju; Dunaj: Pezold
& Süß; Celovec: A. Beinitz lekarna
na starem trgu. (6)